

Raqamli Iqtisodiyot Sharoitida Tadbirkorlik Faoliyatida Kreativlikni O'Rni

Fatilloev Farrux Farhod o'g'li¹

Annotatsiya: Ushbu maqolada Raqamli iqtisodiyot faoliyatida kreativlikni tutgan o'rni, iqtisodiyotda kreativ fikrlashni shakllantirish mazmuni, Tadbirkorlik faoliyatida kreativ fikrlashning zarurligi va raqamli iqtisodiyot sharoitida kreativ tadbirkorlikni rivojlantirish va bu borada amalda qilinishi lozim bo'lgan ishlar haqida qisqacha ma'lumot beilgan.

Kalit so'zlar: kreativ tadbirkorlik, fikrlash, ijodiy jarayon, iqtisodiyot, raqamli iqtisodiyot, kreativlik salohiyati, kreativ shaxs.

Bugungi globallashuv davrida har qaysi jamiyat kreativ shaxslarga ehtiyoj sezadi. Bu albatta tabiiy hol. Chunki raqamli iqtisodiyot sharoitida dunyoda har daqiqada sodir bo'layotgan o'zgarishlar shuni taqozo qilmoqda. Shuning uchun ham kreativ yondashuv va yutuqlar dunyo bo'ylab fan va texnologiyadan tortib, falsafa, san'at va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar kabi turli sohalarda insoniyat tamaddunini ilgari surgan. Aynan raqamli iqtisodiyotda sifatli va raqobatbardosh mahsulot yaratish uchun ham kreativlikka tayanamiz. Raqamli iqtisodiyot sharoitida aynan kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda, xalqaro savdo tashkilotida o'z o'rnini topishi uchun bizga kreativlik, so'ngi ilg'or texnika-texnologiyalar, kreativ marketolog kerak bo'ladi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning tashabbusi bilan Yangi O'zbekistonni barpo etishga kirishganimizga qisqa vaqt bo'lsa hamki katta samarali natija va muvaffaqiyatlarga erishmoqdamiz. Raqamli iqtisodiyot sharoitida kreativ ishlab chiqarish sohasida mutaxasislarni tadbirkorlik bilan shug'ullanishga o'rgatib, kreativ rivojlanish ham Yangi O'zbekistonning yangi strategiyasiga aylanib ulgurdi. Ayniqsa mazkur islohotlarning ta'lim va tarbiya jarayoni bilan uzviy qorishib borayotgani yaxshi samara bermoqda. Chunki, biz o'z oldimizga Yangi O'zbekistonni rivojlangan mamlakatga aylantirishni maqsad qilgan ekanmiz, bunda faqat jadal islohotlar, ilm-ma'rifat va kreativ innovatsion ishlar, start up loyihalar orqali erishamiz. Avvalombor, hozirgi islohotlarning amaliy natijasini, samaradorligini oshirish, joylarda yangidan-yangi tashabbuslarni ilgari surishda aholimizning xususan, yoshlar yanada shijoatli, kreativ, faol, tashabbuskor bo'lishiga da'vat etishimiz kerak. (Barcha yoshlar ham o'zbek xalqi va davlat ravnaqi yo'lida kamarbasta bo'lib maydonga chiqa olishmaydi.) Raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik faoliyatida kreativlikni o'rni har bir mamlakat uchun zarurdir. Tadbirkorlik-bu yaratuvchanlikdir. Uning missiyasi va belgisi paydo bo'layotgan ehtiyojga muvofiq yangi taklif yoki taklifning yangi kreativligini yaratish va u orqali yangi bozor shakllantirishda namoyon bo'ladi. Demak, kreativ tadbirkorlik yangi taklif, ya'ni qiymat yaratib, jamiyat boyligiga boylik qo'shadi. Natijada ularning ishlab chiqaruvchi kuchlari rivojlanadi, ishlab chiqaruvchi kuchlari bilan ishlab chiqarish munosabatlarining o'zaro muvofiqligi yaxshilanib, ishlab chiqarish samaradorligi o'sadi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida kreativ tadbirkorlik tavakalsiz bo'lmaydi. Tadbirkorlik- foyda olish uchun rivojlantirishga tayyorlik va uni tizimli ravishda boshqarish qobiliyatiga egalikdir. Ammo, kundan -kunga aralash modellar paydo bo'lishini ham takidlab o'tishimiz kerak. Masalan, muzeylar davlat tomonidan qisman mablag' bilan ta'minlanadi. Shu bilan birga, muzeyning o'zida kafe, esdalik sovg'alari do'koni mavjud, u yerda xususiy tadbirlar o'tkaziladigan barchasi tashkilotga qo'shimcha foyda keltiradigan usullardan biridir. Bu faoliyatda ish olib borayotgan tadbirkorlar ham kreativ fikrlash va o'zlarining tashabbuskorliklari bilan sarmoyalarini yanada to'liqlashtiradi. Albatta bu mablag'lar boshqa kreativ loyihalar uchun sarflantiriladi. Ha, bu ham kreativ tadbirkorlikning namunasidir. Zero, kreativ fikringiz- kreativ tadbirkorligingizni rivojlanish omilidir.

¹ Buxoro davlat universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti 1-bosqich talabasi

“Kreativlik” tushunchasi lotincha soʻzdan olingan boʻlib “creatio”-“yaratish” ,”ijodkor” ,”yaratuvchi” degan maʼnolarni anglatadi, lekin mohiyatan bu tushuncha insonning ijodiy qobiliyatining namoyon boʻlishidir.

Kreativlik deganda insonning yangilik yaratish, muammolarni yechishga qaratilgan ijodiy qobiliyati tushiniladi. Uning tag zamirida originallik, amaliylik, noodatiylik va erkinlik yotadi. Shuningdek, kreativ fikrlash muayyan masala yuzasidan har tomonlama fikrlash, bir nuqtaga turli rakursdan yondashishni anglatadi. Kreativlik shaxsni rivojlantiruvchi kategoriya sifatida inson tafakkuri, maʼnaviyatning ajralmas qismi hisoblanadi, u shaxs ega boʻlgan bilimlarning koʻp qirrali ekanligida emas, balki yangi gʻoyalarga intilish, isloh qilish va oʻzgartirishda, hayotiy muammolarni yechish jarayonida kutilmagan va noodatiy qarorlar chiqarishda namoyon boʻladi. Yaʼni, berilgan bilimlarni takrorlash orqali kreativlikka erishib boʻlmaydi, kreativ fikrlash jarayonida yangi fikr, yangi gʻoyani paydo boʻlishi shartdir. Kreativ fikrlash ham amaliy va yoʻnaltirilgan yondashuv orqali rivojlantirilishi mumkin. Demak, kreativlik -layoqat, jaryon va muhit oʻrtasidagi oʻzaro munosabat boʻlib, u orqali shaxs yoki guruh ushbu ijtimoiy kontekst uchun ham yangi, ham foydali boʻlgan salmoqli mahsulotni yaratilishidir. Shunday ekan raqamli iqtisodiyot sharoitida kreativ tadbirkorlikni kreativ fikrlash orqali rivojlantirish bir tomondan bosh omil boʻlsa, ikkinchi tomondan ahamiyatli masala boʻlib qolaveradi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi Oʻzbekiston strategiyasi. –Toshkent.: Oʻzbekiston. 2021. –B. 238
2. Csikszentmihalyi, M. Flow: the psychology of optimal experience / Mihaly Csikszentmihalyi.— HARPER & ROW, PUBLISHERS, New York, 1990. – 314 p.
3. Creativity: A Handbook for Teachers. – Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 2007. – 586 p.
4. Hamroyev H. Tadbirkorlik asoslari. - T.: Yangi nashr, 2010. - 360 b.
5. Lerner I.Ya. Didakticheskie osnovy metodov obucheniya. Moskva : Pedagogika, 1981. – S.48.
6. Nazarov T. Maktabgacha yoshdagi bolalarni kreativ fikrlashga oʻrgatishning psixologik aspektlari// jur. “Science and Education” Scientific Journal. 2021. (180- 188).
7. Qolqanatov A., Salaydinov B. Madaniyat va sanʼat sohasida kreativ tadbirkorlik nazariyasi va amaliyotining shakllanishi// jur. OʻzDSMI Xabarlarlari №1. - T.: 2022. (71-73).
8. Runco, A. Creativity Theories and Themes: Research, Development, and Practice Mark / A. Runco. – San Diego: Elsevier Inc., 2007. – 492 p.
9. Runco, M. The Social «Cost» of Working in Groups and Impact of Values and Creativity / M. Runco, N. Hao, J. Acar, M. Tang //
10. Creativity. Theories-Research-Applications. – 3(2). – 2016. – P. 229–243. 10. Salimov B.T., Yusupov M.S., Salimov B.B. Mikroiqtsodiyot. Darslik. -T.: Iqtisodiyot, 2019, - 366 b
11. Tohirov Oʻ.O. Texnologiya oʻquv fani davlat taʼlim standarti va oʻquv dasturini taʼlim amaliyotiga joriy etish metodikasi. // Metodik tavsiyanoma. – Toshkent. : RTM, 2017. –B.65.
12. Оценка роста культурной и креативной индустрий компанией EY, декабрь 2014 года (Measuring Cultural and Creative Growth, EY, Dec 2014)
13. Корецкая Г. Модель Дорожной Карты развития креативной экономики в странах Центральной Азии. - 41 с.
14. Поддержка в разработке и реализации политики в области образовательных инициатив и развития креативной экономики. Рекомендации по развитию креативных индустрий в Узбекистане ТОО “Counterculture Partnership”. Май 2022 год

